ಚೆನ್ನಬಸಪ್ಪ ಬೆಟ್ಟದೂರ

ಕೊಡಗಿನ ಕೊನೆಯ ಅರಸ – ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರ ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವೇಚನೆ.

ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಕೊಡಗಿನ ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು, ಕಾದಂಬರಿಕಾರರೂ, ನಾಟಕಕಾರರೂ ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನು, – 1) ಕ್ರೂರಿಯಾಗಿದ್ದ, 2) ವಿಷಯಲಂಪಟನಾಗಿದ್ದ, 3)ಜೂಜುಕೋರನಾಗಿದ್ದ, 4) ಮದ್ಯ, ಮಾಂಸ ಸೇವನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ, 5) ಪ್ರಜೆಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಮರಳಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ, 6) ಕುಂಟ ಬಸವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ, 7) ಕಳೆದುಹೋದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮರಳಿ ಸಿಕ್ಕೀತೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಮಗಳು–ಗೌರಮ್ಮನನ್ನು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರಿಸಿದ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಹೋದ, 8) ತಂಗಿ ದೇವಮ್ಮಾಜಿಯ ಮಗನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ, 9) ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನು ಅತಿ ದುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದ, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ, – ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಬರೆದು ಕೆಟ್ಟ ರೀತಿಯಿಂದ ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ, ಅಚ್ಚರಿಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, – ಕಳವಳವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ. ಕೊಡಗಿನ ಕೊನೆಯ ಅರಸ ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನ ಬಗ್ಗೆ ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾದ ಆರೋಪಗಳು ಒಂದರಿಂದ ಐದರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಅಧಿಕೃತ ಐತಿಹಾಸಿಕ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲದುದನ್ನು ಇದೆ ಎಂದು ಸಾಧಿಸುವ ಈ (ಭಂಡ) ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಲೇ ಬೇಕು. ಊಹೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ತೇಜೋವಧೆ ಮಾಡುವುದು ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಬಗೆವ ಅಪಚಾರ; ದೇಶ ದ್ರೋಹವೂ ಅಹುದು. ಇನ್ನು ಕುಂಟ ಬಸವನ ವಿಚಾರ: ಕುಂಟ ಬಸವನು ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನ ತಂದೆ ಲಿಂಗರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ದಿವಾನ ಹುದ್ದೆಗೆ ಏರಿದವನು.[1] ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನ ಓರಿಗೆಯವನು. ಇವನಿಂದಲೇ ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರ ಕೆಟ್ಟ ನಡಾವಳಿಗಳನ್ನು ಕಲಿತ – ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸ ಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕುಂಟ ಬಸವನು ಲಿಂಗರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇದಿವಾನ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕಾದರೆ ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನಿಗಿಂತ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹಿರಿಯನಾಗಿರಬೇಕು.ಆದ್ದರಿಂದ ಓರಿ ಗೆಯವನಾಗುವುದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಈತನಿಂದ ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರ ಕೆಟ್ಟತನವನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂತು?

ಕುಂಟ ಬಸವನನ್ನು ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಸಿದನೆಂಬ ಆರೋಪದ ಬಗ್ಗೆ ರಾಯಿಸರು ಬಸವನು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡನೆಂದು ಡಾಕ್ಟರರು ರಿಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡಿದರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನು ಮಾಡದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಆತನ ತಲೆಗೆ ಕಟ್ಟುವುದು ಎಂತಹ ಹೀನಕೃತ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

1834ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಗು, ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನ ಕೈತಪ್ಪಿ ಹೋಯಿತು. ಆಗಿನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನಿಗೆ ಮಗಳು ಗೌರಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. 1852ರಲ್ಲಿ ಮಗಳಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ತೆರಳುವಾಗ ಗೌರಮ್ಮ 10 ವರ್ಷದವಳಿದ್ದಳು. ಇಂಥವಳು ಕಾವಲುಗಾರ ಉತ್ತಯ್ಯನನ್ನುಪ್ರೇಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ದೂರವಾದ ಮಾತು. ರಾಜ್ಯ ಕಳೆದುಹೋದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಗೌರಮ್ಮ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾಳೆ. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲದ ಮಗಳು ಉತ್ತಯ್ಯನನ್ನು ಪ್ರೇಮಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ?– ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡಾಗ ಇದು ಕುಚೋದ್ಯತನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾತೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಳೆದು ಹೋದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನ ಆಸೆ ಸಹಜವಾದುದೇ. ಹಾಗಿರಬಾರದೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಗೂ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಗಳನ್ನು ಮತಾಂತರಿಸಿ, ಆ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಹನನ ಮಾಡಲು ಹೇಳುವ ಮಾತಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಯಿಸರು ಮತ್ತು ಮುತ್ತಣ್ಣನವರು. ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನು ತಮ್ಮ ಮಗಳಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಲಾಭ ಪಡೆಯಲೆಂದು ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯಿಂದ

ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿರೂಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. – ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಾತು ಸುಳ್ಳೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ದೊರೆಯದಿರುವಾಗ ಸತ್ಯವೆಂದು ಸುಸ್ಪಷ್ಟ ವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗೌರಮ್ಮನು ತಾನು ಪ್ರೌಢಳಾದ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಮದುವೆ ಯಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿದಳು. ಆ ಮಾತು ಬೇರೆ. ಆದರೆ ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನೇ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಗಳನ್ನು ಮತಾಂತರಿಸಿದ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ ಮಗಳು ಗೌರಮ್ಮನೆ ತಾನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಳು, ಎಂಬುದಕ್ಕೂ ಇರುವ ಅಂತರವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕಾದದ್ದು ಪ್ರಾಜ್ಞರ ಕರ್ತವ್ಯ. ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರ ತನ್ನ ಅಂತಸ್ಥಿತಿಗೆ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ. ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಕೀಳಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆನ್ನುವ ಸಂಗತಿಯು ಎಲ್ಲರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನುಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಮಾತು ಆತನ ಔನ್ನತ್ಯದ ಅರಿವಾಗುವುದು ಇಲ್ಲಿಯೇ.

ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನು ಕ್ರೂರಿಯೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ತಂಗಿ ದೇವಮ್ಮಾಜಿಯ ಮಗನನ್ನು ಮಗುವಾಗಿರುವಾಗಲೇ ಕೊಂದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ದೇವಮ್ಮಾಜಿ – ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯನವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳೇ ಆಗಿಲ್ಲ[1]. ಅಲ್ಲದೆ ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಯಾವ ಆಂಗ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ; ಸಮರ್ಥಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸುಳ್ಳು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸುಳ್ಳು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅದರ ಕಾರಣ, ಗೊತ್ತು – ಗುರಿ ತಿಳಿದೇ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನು ಕ್ರೂರಿ, ಪ್ರಜೆಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಮರಳಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದುದ್ದರಿಂದ ವಿಷಯಲಂಪಟನಾದುದರಿಂದ, ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದ್ದರಿಂದ ಜನರ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡುದುದರಿಂದಾಗಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕುತ್ತು ಬಂತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡನು, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿ ಎಂದು ನೋಡುವ.

1824ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಿತ್ತೂರು ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಕಬಳಿಸಿದರು. ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ಕ್ರೂರಿಯಾಗಿದ್ದಳೆಂದು ಕಬಳಿಸಿದರೆ? ಜನಾನುರಾಗ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಳೇ? ಚೆನ್ನಮ್ಮನ ಮೇಲಿನಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಕಿತ್ತೂರು ನಾಡಿನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣನಂತಹ ಅಪ್ರತಿಮ ದೇಶ ಭಕ್ತ ಚೆನ್ನಮ್ಮನಿಗಾಗಿ, ಕಿತ್ತೂರಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದುದು ಸುಳ್ಳೇ? ಆದರೂ ಕೆಲವರ ಕುಟಿಲ ಕಾರಾಸ್ಥಾನದಿಂದ ಕಿತ್ತೂರು ಕನ್ನಡಿಗರ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋಯಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಂತರ ನಮ್ಮ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರ ರಾಜ್ಯ ಹೋಯಿತಲ್ಲ? ಅದಕ್ಕೆ ಮಹಾರಾಜರು ಜನರ ಪ್ರೀತ್ಯಾದರಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದೇ? ಹಾಗೆಂದು ಹೇಳಲು ಯಾರೂ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಲಾರರು.

ಅಂತೆಯೇ ಕೊಡಗು ರಾಜ್ಯ ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನ ಕೈತಪ್ಪಿ ಹೋದದು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಕುಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೊಡಗಿನ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿರುವ ಒಳಸಂಚಿನಿಂದ. ಚಿಕ್ಕವೀರರಾಜೇಂದ್ರನು ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವವ ನಾದ್ದರಿಂದ, ತನಗೆ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಮಗಳು ಗೌರಮ್ಮನಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ದೊರೆಯಬೇಕೆಂದು ಆತನ ಹಂಬಲವಾಗಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಇದೊಂದು, ರಾಜ್ಯ ಕಬಳಿಸಲು, ಪ್ರಬಲ ಕಾರಣವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬದ (ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕೊಡಗಿನ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದವರು) ಜನರೆಲ್ಲ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಒಳಸಂಚಿಗೆ ನೆರವಾದರು. ಮೂಲ ಕೊಡಗಿನ ನಿವಾಸಿಗಳು ಇದಾವುದನ್ನು ಅರಿಯದೆ, ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅರಸನ ಮೇಲೆ ಅಭಿಮಾನ, ಆದರವಿದ್ದರೂ ಮೂಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾಗಿ ನೋಡಬೇಕಾಯಿತು.

ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವವರೆಲ್ಲರೂ ಕೊಡಗಿನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಬಳಿಸಲು ಹವಣಿಸುವ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ! ಚಿಕ್ಕವೀರರಾಜೇಂದ್ರನ ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿರುವವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಧಾರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ "ಪಳಮೆಯ ಪಟ್ಟೋಲೆ"ಯ ಕರ್ತೃ, ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರೂ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. "ಪಳಮೆಯ ಪಟ್ಟೋಲೆ" ಎಂದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳು ಸಮಾಚಾರ –ಸಂಗತಿ. ಇದು ಒಂದು ಜಾನಪದದ ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥವೆಂದು ಬಹಳ ಜನರ ಭಾವನೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ತಪ್ಪು ಆದರೆ ಇದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬರೆದುದಾಗಿದೆ. ಇದರ ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರು

ಮರೆತು ಹೋಗಿದೆ. ಇದರ ಸಂಪಾದಕರು; ನಡಿಕೇರಿಯಂಡ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ. ಅನಂತರ ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬರೆದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರೂ ಅಷ್ಟೇ. ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿವರ್ಧನೆಗಾಗಿ ಬಾಣಂತಿಯರ ಹಾಲು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಬರೆದು, ಚಿಕ್ಕವೀರರಾಜೇಂದ್ರನನ್ನು ನಿರ್ದಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೂಲ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ ದ್ದರಿಂದ ಆಗುವ ಅನಾಹುತಗಳು. ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧಕರೊಬ್ಬರು ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನನ್ನು "ಸ್ತ್ರೀ ಕುಲೋದ್ಧಾರಕನೆಂದು" ಕೊಡಗಿನ ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವುದನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದು, ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನಿಗೆ ಮಹೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ[2]. ಜನಪದರು ಯಾರ ಆಸೆ – ಅಮಿಷಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗದೆ, ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಕಂಡು, ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತಟ್ಟಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನುಡಿದಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆಯಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಯಾರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ತಾವು ಪರಿಭಾವಿಸದುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳ ಬಲ್ಲರು. ಈ ಮಾತುಗಳು ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಮೂಲಾಧಾರ.

ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವೀರರಾಜೇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿಕೆ ಇಂತಿದೆ "ಮೊದೆ ಪಾಲಿಗೆ ಹೋದ ರಾಜನನ್ನು ಮೊಲೆಹಾಲಿಗೆ ಹೋದಾಂತೆ ಆಡಿಕೊಂಡಂತೆ" (ಮೊದೆ ಪಾಲೆಕ್ ಪೋನ ರಾಜನ ಮೊಲೆಪಾಲೆಕ್ ಪರಂದತ್ರ)

ತೀವ್ರ ಅಸ್ವಸ್ಥನಾದಾಗ ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನು "ಕೊಡಚಿಯ (ಕೊಡಗಿನ ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥೆಯ) ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಲಹೆಯಂತೆ "ಮೊದೆ ಪಾಲ"ನ್ನು (ವಿವಿಧ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದೆಡೆ ಜೇನು ಸವರಿದ ಹಲಸಿನೆಲೆಯ ದೊನ್ನೆ (ತೇಪರಟೆ) ಗಳನ್ನು ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ, ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಮಂಜಿನ ಹನಿಗಳು) ಸತತವಾಗಿ ಸೇವಿಸಿ, ತನ್ನ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಸಂವರ್ಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ.

ಈ ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಆಡಳಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪೂರ್ವ ಜನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಮನಕ್ಕೀಡಾದ ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪುನರುತ್ಥಾನ ಗೊಳಿಸಿದ. ಆದರೆ "ಕಷ್ಟವೆಂಬ (ಚಿಕ್ಕ ಎಂದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟವೆಂದು ಅರ್ಥ) ನಾಮಧರಿಸಿ, ಕಷ್ಟದ ಪರಂಪರೆ ಹೊತ್ತ ಹೆಣ್ಣಿನ ಏಳ್ಗೆಗಿದು ವಿಟನೆಂಬ ಬಿರುದು ಹೊತ್ತ (ಚಿಕ್ಕಲ್ ಪೆದತ್ ಚಿಕ್ಕಾಟ್ ಕೊಂಡ ಪೊಂಗ ಪೇರ್‌ಮೆಲ್ ಪುಲಿಯಾಟ್ ಕೊಂಡ)[3]

ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಅವಕೃಪೆಗೊಳಗಾದ ಈ ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನು ಮಾತೃ ಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪುನುರುತ್ಥಾನಗೊಳಿಸಲೆತ್ನಿಸಿದ್ದರಿದ ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾತ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬಸ್ಥರ ಸಾಮೂಹಿಕ ತೀವ್ರ ವಿರೋಧಕ್ಕೀಡಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ದ್ವಂದ್ವ ನಿತಿ ಪ್ರಧಾನ "ಆಂಗ್ಲ ಇತಿಹಾಸ"ದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟನಾದ ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನು ಕೊಡಗಿನ "ಜನಪದದ ಇತಿಹಾಸ"ದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ "ಸ್ತ್ರೀ ಕುಲೋದ್ಧಾರಕ"ನೆಂದು ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗಿರುವನು.

ಇತಿಹಾಸಕಾರರು – ಮೊದಲಾದವರು ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಅಧಿಕೃತವೆನ್ನುವುದಾದರೆ 1855ರಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನೊಡನೆ ಬದುಕಿದ ವಿಲಿಯಂ ಜಫರ್‌ಸನ್‌ನ "ಕೂರ್ಗ ಅಂಡ್ ಇಟ್ಸ್ ರಾಜಾಸ್" ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಂತಿಲ್ಲ. "ಈ ರಾಜನು ಪ್ರಜೆಗಳ ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕೇಳಿ, ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ; ಅವುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಆತ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಜನರು ಆತನ ಸುತ್ತ ಮುಕುರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನ ದಿವಾನರು, ಸುಭೇದಾರರು ಮತ್ತು ಮುನ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ. ನಾವು ರಾಜ್ಯದ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಜನ ಸಂಗಡ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿದಾಗ ನೂರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಗಂಡಸರು, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಮುತ್ತಿ, ಗೌರವಾದರದೊಡನೆ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಹೇಳಲು ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೃಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ[4]. ಎಂದು ವಿಲಿಯಂ ಜಫರ್‌ಸನ್ ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ – ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಮೇಲಿನ ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೆಂದ್ರನು "ಸ್ತ್ರೀ ಕುಲೋದ್ಧಾರಕ" ನೂ "ಪ್ರಜಾನುರಾಗಿ"ಯೂ ಆಗಿದ್ದನೆಂಬುದು ಸುವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

1-3. ಇವು ಶ್ರೀಮತಿ ಪಿ.ವಿ. ತುಳಸೀದೇವಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ